

Oslo, 23. mars 2005.

Sahara Marathon 28. februar 2005.
Av Oddvar Røsten
or@khio.no

Under en ukes opphold får vi godt innblikk i situasjon for Vest-Sahara. "Afrikas siste koloni", ble invadert av Marokko da spanjolene trakk seg ut i 1975. Siden 1991 ligger det under en FN-overvåket våpenhvile. FNs Sikkerhetsråd arbeider fortsatt med å gjennomføre en folkeavstemming. Her skal både befolkningen i det okkuperte området, og de som bor i flyktningleirene inne i Algerie delta.

Oppholdet

Reisens første stopp var en overnatting i Madrid der engelsktalende amerikanere og europeere møttes på hotellet til infomøte. Poenget her var å samles til chartret fly. Denne samlingen gav det beste grunnlag for bekjentskap og kontakt på reisen videre, og gjennom hele arrangementet.

Vi ble busset inn til Smaraleiren sent mot lørdag natt. Vår engelsktalende guide Said og en representant for UJSARIO satte farge på den støvete bussturen. Det fine sandstøvet sivet inn i bussen som røyk. Veteranene var godt utstyrt med tørkle for ansiktet. De var mindre brydd av sandrøyken enn debutantene.

Utstyrt med overlessete sekker og ekstrapakninger med gaver, var det et sant og langsomt slit å vandre igjennom leiren bak vårt nye vertskap. Vi hadde delt oss inn i grupper på 5 personer som ble innkvartert hos familier. De bodde i jordhytter og telt. Familienes telt og jordhytter var satt sammen med murte jordinnhegninger som ble til små tun og beskyttet for vind og sand fra de flate og langstrakte ørkenområdene.

I de store teltene som ofte var opp mot 50 km² var veggene så høye at vi kunne gå oppreist. Her drakk vi mye te, spiste og sov sammen med familiene. Saharawiene som snakker arabisk har spansk som sitt andre mål. Her var det fordel å ha noen som kunne spansk i gruppene. I tillegg hadde vi vår guide som jevnlig stakk innom for å samtale eller informere om forskjellige arrangement knyttet til Sahara Marathon.

I under forberedelsene til reisen hadde jeg uttelling av to sponsorer; Torshov Sport og Kunsthøgskolen i Oslo, Fakultet for visuell kunst, Kunstakademiet.

Ved Kunstakademiet fikk jeg trykket opp egne t-skjorter som kledde de norske deltakerne. Hertil kom flotte presanger påtenkt barn, kvinner og menn. Selv om dette er for dråper i havet å regne til befolkningen, var det en fin gest, og til stor glede for våre gestmilde verter.

Fotballdraktene som kunne kle fire lag fra 12 til 16 år ble godt mottatt av en representant av UJSARIO. En organisasjon for ungdom og studenter. I sommerferien arrangerer UJSARIO at studenter som har fått en utdanning selv lærer opp unger i leirene til å lese og skrive. I tillegg arrangerer de sportslige og politiske aktiviteter. De organiserer en årlig festival for ungdom og studenter. De arrangerer også ferier for tusenvis av barn fra flyktningleirene til utlandet. Overrekkelsen ble fulgt opp av et lite møte, som ble filmet at det norske produksjonsselskapet Berserk Productions ANS.

Berserk Productions ANS har vært med den norske løpergruppen under trening før avreise og gjennom hele oppholdet på en drøy uke. Den norske filmen om Sahara Marathon vinkler på entusiasme med kombinasjon av menneskerettigheter og sport.

Fakta om maratonløpet:

Deltakende nasjoner: Østerrike, Tyskland, Canada, Nederland, Irland, Norge, Sveits, Italia, Spania, England og USA.

21 km halvmaraton, kvinner ble vunnet av Norge foran Italia. Silje Bergum S
21 km halvmaraton, menn ble vunnet av Italia foran Canada.

43 km maraton, menn,
1. Castellano Vincenzo, 3.09.10.
2. Campestrin Cristiano.
3. Mestieri Fabio.
Alle Italia.

42 km maraton, kvinner,
Leire Elosegni, 3.43.45, Spania

Ultraløp blir ikke arrangert lengre da det er så krevende med forberedelser, mat stasjoner, og overvåkning over store områder, for så få deltakere.

Men det ble 10. km, 5 km og 3 barneløp.
Det ble totalt 500 deltakere av disse 300 Saharawi.
Under maratonløpet var det målt sørøstlig vind til 80-90 km/t.

Nordmenn/kvinne i tid og plasseringer:

Silje Bergum Kinsten, Sk. Vidar, 27 år, Oslo,
Halvmaraton, 1. pl. 20-39 år 1.50.24

Hans Morten Haugen, KRIK, 33 år, Lillaker, Maraton 6. pl. 20 -39 år 4.16.36

Ola Undheim, Orre IL, 59 år, Orre på Jæren, Maraton 2. pl. 40-59 år 4.09.05

Magne Christiansen, Fredrikstad IF, 65 år, Maraton 7. pl. 60 år +, 5.23.55

Øivind Grenness, Praha Racingclubb, 72 år, Horten, Halvmaraton 2. pl. 3.32.52

Mitt løp

Sølfyllt kald morgen. Transport til flyktingeløperen L' Ayoun i busser etter felles tidlig frokost. Ved ankomst hadde vi bare en drøy halvtime til å forberede det siste før start. Det var sol og kald vind. I startområdet var det barna som var i sentrum, flott uniformerte i sangkor og musikkorps fremførte de sangen om Sahara Marathon, stemningen hevet seg mot den vakre blå himmelen. Motivasjonen til løperne ble uforglemmelig.

Forholdene i og rundt løpet ble helt annerledes enn hva oss nordboere hadde forestilt oss. Først fordi at dagtemperaturene var på mellom 20 og 30 °C, vi hadde regnet med 50 °C, men i stedet kom en vind med vekslende utfall. Selv løp jeg bak 8 italienere som holdt en passende fart for å gjøre en 5-timers maraton. Da sidevinden brakte med små sandkorn mistet vi sikten.

Løypemerkingen var gjort med varde med 1 til 2 kilometers avstand. De små vardene i 40 - 50 cm oftest plassert på flatmark var tenkt å fanges inn med øyet fra foregående varde etc. Foran meg spredte de åtte Italienerne seg i vifteform i forsøk på å finne neste varde.

Runners High

Da det ikke var lett å se markeringene, var det bekvemt å ligge rett bak to gule signaliserende løpesko. Halvveis nærmet vi oss flyktingeleierne Aoserd. På vei inn hit gav jeg opp å vente på Italienernes stadige tømning av sand ut av skoene. Jeg brettet opp armene og kjente mer på min egen energi. Løpende alene igjennom Aoserd var det vakkert å klappe alle barn i hendene, samt vinke til mødrene mer i bakgrunnen.

Alt tegnet godt for resten av løpet. Min forsiktighet i henhold til tidligere skader var borte, jeg nærmet meg en "runners high". Endorfinene fortalte at jeg var i toppform. Dette var blitt til min dag.

På vei ut av leieren mot møtende terreng og løs sand kunne jeg endelig løpe forbi min nye engelske venn Matthew Pickard. Med bredt smil ropte jeg "carry on". Neste mann skimtet jeg på meget lang avstand i silhuett på en høyde. Det tok lang tid å løpe vedkommende inn. Det var en mann jeg skulle bli godt kjent med etter hvert Alan Lee fra Seattle. Vi passerte 23 km etter løp 2 timer og 30 minutter, for øvrig det første km merket jeg hadde sett. Etter en titt på klokken økte iveren.

Ugler i mosen

Jeg var i skikkelig arbeidshumør, neste person som skulle løses inn sto for tur. Foran meg kunne jeg se to ubetjente drikkestasjoner ganske tett og som dannet en sving i traseen. Lengre i bakgrunnen opp mot en høyde løp to deltakere sammen. Og med en avstand på om lag 50 meter til siden løp en gutt fra Smara. De løp ikke i samme retning eller spor. Jeg løp midt i mellom for å vente og se hvem som hadde fordelaktig spor. Etter en stund valgte jeg som nordmann, å følge de to tyskerne som nærmet seg en topp, da jeg lengtet etter oversikten. Jeg fulgte de ned på den andre siden og passerte de i et tydelig naturlig leie. Nå hadde jeg ingen foran. Da fulgte det naturlige leie, men ble svært usikker ta jeg ikke hadde et eneste tegn på hvilken retning trassen skulle fortsette. Jeg stoppet. Tyskerne stoppet. Spanjolen stoppet og vi ventet på Amerikaneren.

Tyskerne hadde samtalen med gutten fra Smara. Det viste seg at han hadde vont i en muskel og valgte å gå en snarvei hjem til Smara. Vi ventet på han slik at Spanjolen kunne rådslå mer informasjon. Klokken tikket, tanken var å komme inn på traseen lengre frem i løpet igjen, vi hadde jo tross alt gjort et godt løp så langt. Det ble enighet om å forsøke retningen vi ble tipset om. Det var bare det at den ikke var i en retning, vi måtte dreie rundt et fjell og skifte retning. Etter anslått 3 km var i midt inne i en sandstorm. Det var i ryggen så det kunne vært verre. Men flere av oss bare kjente at dette bringer oss med sannsynlighet galt av sted.

To be or not to be

Det ble mye diskusjon. Fjellregelen "ingen skam å snu" ble tatt i bruk. Det beste vi kunne gjøre var å forsøke å finne tilbake igjen. Det var tøft å gå i mot stormen. Alle hadde caps, men bare fire av fem hadde solbriller og tørkle til å beskytte ansiktet. Vi hadde ulike meninger om hvordan vi skulle stake ut kursen. Etter langt tid kunne vi erkjenne at vi ikke hadde noen holdepunkter i naturen lengre. Det var bare å stoppe og ta en ordentlig hvil. Noe som var mulig i le av et sandfjell. Her kunne vi klynge oss sammen og samtale.

Samtalene forløp lavmelt. Kanskje tenkte de andre som meg, at det ikke ville snakke for mye negativt, dyrke frem hverandres redsel. Det ble slått fast at vi befant oss i en desperat situasjon. På pluss siden var at vi absolutt regnet med at Polesario var ute og lette etter oss. Vi regnet mye på tider fra når løpet startet til vi stanset, når vi regnet med å bli meldt savnet, og hvor lang tid letemannskapene hadde på å finne oss før mørket kom. De eneste effekter vi hadde var 50 cl. vann, en eske salttabletter og tre energibarrer. Mellom kl syv og åtte blir det mørkt, temperaturen i ørkensanna vil synke til frysepunktet 0 °C. Og vi sto der i tynne shorts og t-skjorter. Natten kunne bli en kald lidelse.

Redningsaksjon

Mens vi satt og småpratet dukket et grønt kjøretøy opp i den fjerne horisonten. Vi løp det vi orket men den kjørte med kursen fra oss. Vi fant et nytt le, forsatte hvile og samtaler. Vi presenterte mer ordenlig for hverandre og ble liksom mer venner. Det var ikke minst godt for tilliten til hverandre. Vi hadde jo tenkt ulikt om hva vi skulle gjøre tidligere. En person sa at han ønsket at en bil skulle dukke opp med lys - pussig - for i samme øyeblikk dukket en bil med lys midt i mot oss fra det fjerne. Vi for opp i fullt sprang. Med hendene i været og med høylydte rop, stormet vi mot bilen, som vi snart hørte brommet mot oss.

Bilen stanset litt før vi nådde frem, ut kom fire karer som løp mot oss. De krammet hendene rundt oss en for en, lenge. Det var en stor opplevelse, noen som var elsket ble funnet. Noe som lette etter noen de elsket fant sine. Vi hadde gjensidig aldri sett hverandre tidligere. Men vi viste godt hvem hverandre var. Det var liksom den sanne kjærlighet. Et sort øyeblikk. Som ydmyk nordmann, kunne jeg jo risikert kjeft om uforsiktighet på fjellet. Men her kjentes bare den sterkeste form for kjærlighet.

De fortalte at Polisario hadde sendt ut 20 Jeoper med mannskap som lette etter oss i tre timer. Vi ble funnet ca. en time før skumringen. Glad på vei inn under portalen til Smara igjen, tenkte jeg på at jeg ville tilbake neste år.

Premiering

Som deltagende land ble Norge først kalt opp til podiet ved premieutdelingen. Og meget tilfreds mottog også jeg deltakermedalje for gjennomført løp av selveste Presidenten av Republikken Vest-Sahara, Mohamed Abdelaziz.

Reglene

Til opplysning vil jeg meddele at instruksene ved sandstorm er at man øyeblikkelig stopper, og blir stående ved sin "post", ingen forflytninger. Dette hadde vi fått informasjon om, og det ergerlige var at vi var på ville veier før sandstormen kom, i god tro på at vi ville lykkes. Arrangøren sier at de vil merke annerledes til neste år. Deltakerne flest sier at de vil komme tilbake neste år. Som tips til nysgjerrige løpere vil jeg erkjenne at det er lett å løpe i traseene som slett ikke er så løse. Men derimot gir grunnen god demping til beina slik at man holder lengre uten å stivne så lett som man ofte gjør i gateløp her hjemme.

Bilder følger nedenfor:

På bildet fra venstre: Allan, Andrea, Andreas, Oddvar og Ramiro. De savnede ankom leiren etter 8 timer i ørkenen.

Artikkelforfatteren med startnummer i hånden.

Møte med nye venner i Polisario.

Sanddyner.

Tre nordmenn og nysgjerrige barn.

Flyktningleiren Dakla.

Ola, Oddvar, Silje, Øyvind og Magne før transport til start.

Artikkelforfatteren tilfreds av opplevelser.

Tre unge damer ønsker artikkelforfatteren lykke til med løpet.

Målportalen for Sahara maraton.

Bensinstasjon i Smara flyktningleir.

Representant for UJSARIO, vår guide Said, Hans Morten Haugen og sjåføren ved overrekkelsen av fotballdrakter fra Torshov Sport.